

Βαθμοθηρία και εκπαιδευτική διαδικασία

Ομιλία που πραγματοποιήθηκε στο σύλλογο γονέων και κηδεμόνων των Δωδωναίων εκπαιδευτηρίων (Γυμνασίου –Λυκείου), στις 2Μαρτίου 2011.

Ομιλητής :

Φώτης Μωρόγιαννης

Ψυχίατρος

Δρ.Ιατρικής Παν.Ιωαννίνων

Η βαθμοθηρία αποτελεί ένα μόνιμο χαρακτηριστικό του σχολείου τα τελευταία χρόνια, λόγω της αυξανόμενης απαίτησης για εισαγωγή στα ΑΕΙ και λόγω του εκπαιδευτικού συστήματος που δεν αφήνει περιθώρια στους μαθητές-δασκάλους για διαφορετικό τρόπο αξιολόγησης.Χαρακτηρίζεται από την τελειοθηρία που οδηγεί τον μαθητή σε μια παγιδευτική διαδικασία, σε έναν φαύλο κύκλο όσον αφορά την αναζήτηση όλο και μεγαλύτερων βαθμών, την καταναγκαστική συμπεριφορά που χαρακτηρίζεται από εμμονή με το διάβασμα και παραμέληση άλλων ενδιαφερόντων στη ζωή, την παπαγαλία και την αποσθήιση που αποστειώνει την κριτική ικανότητα του μαθητή, στερώντας το δικαίωμα της μελλοντικής χρήσης της, όταν θα γίνει ενεργός πολίτης. Η βαθμοθηρία συνδεδεμένη άμεσα με το σύστημα εισαγωγής στα ΑΕΙ, διαιωνίζει ένα πρόβλημα για την παιδεία και θέτει δυο βασικά θέματα : Αφενός υπάρχει η απαίτηση για αποσύνδεση της καθολική γνώσης(που θα πρέπει να προσφέρει το σχολείο) από την εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο(δεν μιλάμε επομένως για “κυνήγι βαθμών”) και αφετέρου αυτό που ισχύει τώρα, η απαίτηση για εφαρμογή της επιλεκτικής γνώση που θα οδηγήσει τα παιδιά πιο εύκολα στις ομολογουμένως “άριστες σχολές”, αποκλείοντας όμως οποιαδήποτε άλλη πνευματική ενασχόληση.Ένα ακόμη χαρακτηριστικό της βαθμοθηρίας, είναι η γνωστική αγκύλωση των εφήβων, δεν μελετάται τίποτε περιττό, τίποτε εκτός ύλης που θα μπορούσε να προσφέρει νέα γνωστικά δεδομένα. Τέλος το άγχος για την κατάκτηση της υψηλής βαθμολογίας συνεπάγεται την υπερφόρτωση της οικογένειας με ιδιαίτερα στο σπίτι, φροντιστήρια, εντάσεις, συγκρούσεις, οικονομική επιβάρυνση των γονέων και εξουθένωση των μαθητών από το πολύωρο διάβασμα.

Σε όλες τις εποχές η εφηβεία συνοδεύεται από μια πολιτική χειραγώγησης : είναι σύνηθες φαινόμενο το ιστορικό σωματικής κακοποίησης και βίας από τους μεγαλύτερους προς συμμόρφωση των παιδιών μέχρι την δεκαετία του 1960, το ιστορικό σεξουαλικής χειραγώγησης και αποστέρησης, λόγω της ανωριμότητας και της έλλειψης υπευθυνότητας εκ μέρους των εφήβων μέχρι την δεκαετία του 1980,ενώ στη σύγχρονη εποχή εμφανίζεται το φαινόμενο της γνωσιακής χειραγώγησης και ο αποκλεισμός της γνωστικής ελευθερίας, που κατά κύριο λόγο προωθείται από το εκάστοτε εκπαιδευτικό σύστημα, και τους γονείς πχ.η υψηλή βαθμολογία θα οδηγήσει σε πολύ καλή σχολή, που με τη σειρά της θα οδηγήσει σε

ένα καταξιωμένο επάγγελμα, που θα οδηγήσει σε μια καταξιωμένη και αποδεκτική ζωή; με αποδέκτες την πλειοψηφία των παιδιών.

Οι παρενέργειες της βαθμοθηρίας για τους μαθητές, το εκπαιδευτικό σύστημα και την κοινωνία γενικότερα είναι οι εξής:

1. Αποκλείει τα παιδιά με ειδικές δεξιότητες (ευφυείς, ανοιχτά μυαλά, χειραγώγητοι, ασυμπίεστοι, εξωστρεφείς ζωηροί έφηβοι οι οποίοι αρνούνται ασυνείδητα ή συνειδητά, να ακολουθήσουν την πεπατημένη, (παπαγαλία, αποστήθιση), αλλά έχουν ένα δικό τους τρόπο να κατανοούν και να αποδίδουν το περιεχόμενο του μαθήματος, μελετώντας και συγκεντρώνοντας εμπειρίες και γνώσεις από άλλες πηγές, από τον εαυτό τους, τους άλλους, τα ενδιαφέροντα τους, την ζωή και την κοινωνία ή την φύση.

2. Ευνοούνται τα πειθαρχημένα μέτρια κορίτσια, τα οποία λόγω της αποστήθισης και της αυστηρότητας (καταναγκαστικότητα-έλλειψη άλλων ενδιαφερόντων) στον τρόπο μάθησης, θέτουν στο περιθώριο τα ακονισμένα και οξυδερκή μυαλά των συμμαθητών τους. Για του λόγου το αληθές, μπορούμε να δούμε τα αποτελέσματα των πρωτευσάντων βραβευθέντων, όπου διαπρέπουν κορίτσια. Στα ελληνικά σχολεία, δυστυχώς, ένας ευφυής μαθητής, που δεν εφαρμόζει την μέθοδο της αποστήθισης τίθεται στο περιθώριο, αντιθέτως στο εξωτερικό, ο μαθητής αυτός, έχει το δικαίωμα έπειτα από εξετάσεις που καλύπτουν ευρύτερες δεξιότητες της προσωπικότητάς του, να καλύψει τάξεις και να βρεθεί ακόμη και στο Πανεπιστήμιο, παρά το νεαρόν της ηλικίας του.

3. Περιθωριοποιούνται τα αδύνατα παιδιά και τα παιδιά από ειδικές κοινωνικές ομάδες (φτωχοί, μετανάστες, ασθενείς) που δεν ζουν σε ευνοϊκό περιβάλλον (οικογενειακή ασφάλεια και θαλπωρή, δεν διαθέτουν επαρκή μέσα ανάγνωσης και μελέτης), αλλά πολλές φορές η πραγματικότητα, όσον αφορά αυτά τα παιδιά, ειδικά στο τομέα των θετικών επιστημών έχει να παρουσιάσει λαμπρά παραδείγματα ατόμων που έχουν ξεχωρίσει με την οξύτητα της κρίσης τους και τις πρωτοφανείς τους ιδέες. Σε πολλά σχολεία και κολλέγια του εξωτερικού, στην τελική βαθμολογία προσμετρώνται οι επιδόσεις των μαθητών στον αθλητισμό, στις καλλιτεχνικές δραστηριότητες αλλά και στο θεσμό του εθελοντισμού.

4. Η παιδεία αποκτά έναν αντιοικονομικό χαρακτήρα, εφόσον επιβαρύνονται οι οικογένειες με δαπάνες για επιπρόσθετη διδασκαλία εντός και εκτός σπιτιού και η δημοκρατικότητα του κράτους καθίσταται αρνητική στην ίση μόρφωση και ανέλιξη όλων των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας. Στον τομέα της εκπαίδευσης υπάρχουν πολλοί νέοι εκπαιδευτικοί, με αξιόλογες σπουδές και τίτλους, από ελληνικά και ξένα πανεπιστήμια, πρόθυμοι να διδάξουν στους μαθητές πρωτοποριακές ιδέες και γνώσεις, αλλά δυστυχώς η αυστηρή εφαρμογή του προγράμματος σπουδών δεν το επιτρέπει..

5. Στις παρενέργειες της βαθμοθηρίας σημαντικό ρόλο παίζουν τα σχολικά βιβλία που είναι αναχρονιστικά, πολυσέλιδα, δύσκολα στην κατανόηση, στερούνται πηγές, είναι σχολαστικά (κουραστικές και περιττές λεπτομέρειες, σελίδες χωρίς αισθητική) τόσο για τον μαθητή, όσο και για τον εκπαιδευτικό/

6. Οι Καθηγητές της Μέσης Εκπαίδευσης (κυρίως οι μεγαλύτερης ηλικίας) έχουν μετατραπεί σε αδιάφορους, δημόσιους υπάλληλους, που με δικαιολογία τις προσταγές του υπουργείου ή και χωρίς περιορισμούς εμμένουν στα αυστηρά πλαίσια του βιβλίου, δεν χρησιμοποιούν πηγές, αναφορές, εξωτερικά ερεθίσματα, δεν φροντίζουν ακόμη και οι ίδιοι να φέρουν νέα δεδομένα στον τρόπο διδασκαλίας, νέες ιδέες, σύγχρονες με το πνεύμα και τις απαιτήσεις της εποχής στις αίθουσες. Το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα μοιάζει να έχει ευνουχίσει κάθε προσπάθεια ανανέωσης.

7. Η πολιτική της εκπαίδευσης χαρακτηρίζεται λόγω της βαθμοθηρίας από την εξουσία της γραφειοκρατίας, μια καρκινική κατάσταση που φθείρει γονείς, μαθητές και λειτουργούς της παιδείας. Χάνουμε την ουσία των πραγμάτων σε σελίδες πρωτοκόλλων, σφραγίδες και υπογραφές για τα ίδια και τα ίδια θέματα.

Επομένως το εκπαιδευτικό σύστημα, είναι προκατασκευασμένο και ανελεύθερο, απευθύνεται δε σε ένα συγκεκριμένο τύπο μαθητή που αναγορεύει ως μοναδικό πελάτη-χρήστη, αποκλείοντας όλους τους άλλους.

Αυτό το μοντέλο Γυμνασίου-Λυκείου απευθύνεται στο αγχωμένο, ψυχαναγκαστικό πειθαρχημένο, χειραγωγημένο και μετρίων ικανοτήτων παιδί.

Από την άλλη πλευρά το εκπαιδευτικό σύστημα καλλιεργεί ένα συγκεκριμένο τύπο του καθηγητή ώστε να είναι συνεπές προς τους στόχους του:

Ο Καθηγητής στο Γυμνάσιο και το Λύκειο σήμερα :

- είναι τροχονόμος και όχι δάσκαλος και παιδαγωγός σε αντίθεση με προηγούμενα χρόνια.
- είναι παρυσιολόγος, ασχολείται μόνο με την φυσική παρουσία του παιδιού (κάτι μεταξύ θηριοδαμαστή και αιμομείκτη) και όχι σταθερό αντικείμενο /μορφή είδωλο απαραίτητο για την ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη του εφήβου.
- είναι ο άντρας που ευνουχίζει την αναπτυξιακή πορεία του εφήβου και συνεχίζει την αλυσίδα απουσιών των αντρικών προτύπων (απουσία πατέρα λόγω δουλειάς ή διαζυγίου, απουσία άντρα δασκάλου, λόγω γυναικοκρατούμενου επαγγέλματος στο δημοτικό και απουσία εκπαιδευτή στο λύκειο, λόγω της αλλαγής.
- Ο καθηγητής του φροντιστηρίου είναι η παραμάνα του μαθητή, η πληρωμένη νταντά του. Παλιότερα η νταντά χρησιμοποιείτο για την ψυχική σταθερότητα του παιδιού από την ηλικία των 0-5, τώρα χρησιμοποιείται για την στερέωση της γνωστικής του ανάπτυξης, μέσω στερεότυπων και μασημένης συγκεκριμένης γνώσης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

Το εκπαιδευτικό σύστημα σήμερα στη χώρα μας, είναι ένα κακοοργανωμένο, πτωχό και πρόχειρο δίκτυο παροχής πληροφοριών το οποίο ευνοεί και τρέφει την βαθμοθηρία και αποπέμπει δηλαδή πολεμά, απομακρύνει, καταστρέφει και κακοπαίει:

- Το ελεύθερο πνεύμα των μαθητών, εφόσον τους περιορίζει στα στενά πλαίσια της παραγωγίας των σχολικών βιβλίων, απορρίπτοντας ως περιττή οποιαδήποτε άλλη γνώση εντός και εκτός σχολείου.
- Την δημιουργικότητα των μαθητών, είτε αφορά την εξεύρεση νέων λύσεων στις θετικές επιστήμες, είτε αφορά την ενασχόληση με καλλιτεχνικές δραστηριότητες που εκλαμβάνονται ως εκτροχιασμός από την καθοδηγούμενη πορεία προς την υψηλή βαθμολογία.
- Την καλλιέργεια της επικοινωνίας, της αλληλεγγύης και της κοινωνικοποίησης των παιδιών, επιβραβεύει τον ατομικισμό και καθιστά τους μαθητές σκληρούς και απόμακρους προς τους συνομηλίκους τους, αποστειρωμένους από το περιβάλλον και προκατειλημμένους απέναντι σε συμμαθητές που δεν είναι ισάξιοί τους. Αποπέμπεται η έκπτυξη δεξιοτήτων ένταξης σε ομάδα συνομηλίκων (εγκοινωνισμός-εξατομίκευση).
- Την συναισθηματική αγωγή, μπροστά στην επιτυχία των εξετάσεων και την υψηλή βαθμολογία, δεν τίθεται περιθώριο για συμπόνια, προς τους μη ικανούς συμμαθητές, αλλά και δεν ευνοείται η ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης που συμβάλλει στην ωρίμαση και την ετοιμότητα του εφήβου να αντιμετωπίσει αργότερα τις προκλήσεις της ζωής του.
- Την εκλέπτυνση της ερωτικής διαθεσιμότητας και της αντοχής στην ματαιώση, την ενίσχυση του φανταστικού και της υπεραναπλήρωσης. Όλα αυτά προϋποθέτουν την συναισθηματική αγωγή, την δημιουργικότητα, την επαφή με την ζωή, τους συνομηλίκους, τα ενδιαφέροντα, στοιχεία που τίθενται στο περιθώριο όταν ο έφηβος, κλεισμένος σε ένα δωμάτιο, κλεισμένος στις συγκεκριμένες σελίδες της συγκεκριμένης ύλης, αποβλέπει το αριστείο. Στερείται την δοκιμή των συναισθημάτων χαράς, θυμού, αγάπης, συνύπαρξης.
- Την αυτογνωσία των εφήβων. Τα περισσότερα παιδιά, που είναι "θύματα" της βαθμοθηρίας οδηγούνται στην αυταπάτη, σε μια τεχνητή όαση, που θεωρούν ότι το κυνήγι των βαθμών είναι ο μοναδικός τρόπος που θα τους καταξιώσει. Αγνοούν έτσι τα πραγματικά τους θέλω που μπορεί να απέχουν ή και να συμβαδίζουν ελαφρώς με το παρωχημένο πλαίσιο του σχολείου, δεν μαθαίνουν να ανακαλύπτουν τις δικές τους επιθυμίες, εφόσον αυτό που προσφέρει το σχολείο δεν καλλιεργεί αυτή την δυνατότητα και φυσικά η κατάκτηση υψηλής βαθμολογίας δεν επιτρέπει να ασχοληθεί ο μαθητής με γνώσεις και εμπειρίες που θα του εξασφαλίζουν την εσωτερική θέαση του εαυτού του, δεν υπάρχει χρόνος για την διευθέτηση των αντικειμενοτρόπων σχέσεων και των ιδιαιτεροτήτων στη γνωσιακή συγκρότηση, την αντιληπτική ικανότητα, την αισθητική αγωγή και την κοινωνική ευαισθητοποίηση των εφήβων με όρους

δημοκρατίας, ανοχής και φιλαλληλίας, αλλά και όρους αξιολόγησης και δίκαιης αποτίμησης του πλούτου που παρέχει ο πληθυσμός των εκπαιδευομένων ως προστιθέμενη αξία και υπεραξία στην ίδια την κοινωνία.